

MÁK V RŮZNÝCH PODOBÁCH

FRANTIŠEK UHER

FOTO: Ivo HAVLÍK

Planina současné české poezie je velice široká, poměrně pestrá a nedostatečně přehledná. Vedle skutečné poezie bují různé veršovanky, a proč ne, smířme se s tím, tvoří sice poměrně nízký práh, ale jeho překročení nejednou otvírá přístup otevřené bráně. Rozhodně čtenářům.

Ono to vlastně není nic nového. Dějiny literatury věnují celé stránky věhlasným tvůrcům, ale pokud se pokoušejí zmapovat literární prostor objektivně, někde v koutku nacházíme příkrčený početný seznam jmen, skončivších Parnasu pouze na dohled. Mnohem důležitější je skutečnost, že na zmíněné současné planině vyrůstají a okolí přerůstají jedinci, kteří dokáží čerit hladinu, jako to činí osobitě imaginární Anna Brikci-

sová, violoncellistka s výrazným renomé v hudebním světě, žijící podle dostupných informací převážně ve stínu Eiffelovy věže.

To nic nemění na skutečnosti, že patří do dominantní suity českých básníků a básnířek, ovlivněných především moderními básnickými prvky, jejichž ohlas k nám proniká z různých jazykových oblastí s pochopitelným časovým zdržením.

Brikciusová tvoří s vlastní nadčasovou vizí. Již nad předcházejícími sbírkami se dalo konstatovat, že každá její drobná báseň je hlídkou na rozcestí, aby celek vytvořil kompaktní soubor myšlenek, úvah, postřehů, hloubavých zamyšlení i úsměvných metafor. Stále platí, že jednotlivé nakrátko zastřížené básně jsou

symbolickými včelkami, přelétávajícími z květu na květ. Anna Brikciusová je prostě básnířkou s ostře vyhraněnou formou tvorby, plně to potvrzuje v osmé sbírce, která vykročila za čtenáři pod názvem ZTICHLY MRAKY (nakl. Bor, edice Sapfó, 2026, 100 stran).

Brikciusová nepíše uhlazenou, vyleštěnou rýmovanou poezii, její strohá tvorba, šetřící slovy (nikde nenajdeme jedno zbytečné), vede k rozjímání, k pátrání po spodní vodě a podnětnému rozhledu, který tříbí zrna vedle zrna. Jestliže jedna z básní nese název Mák v různých podobách, nalézáme obdobná zrnka i v dalších básních. Někde prokazuje hlubší ponor, loví v obtížně-

Pokračování na další straně

ji přístupných vodách, jejichž dno není k dohlédnutí: //ve vysutém mraku//vrátí vidle vose//vědí víc/vědomí vlastních vin./ Zda nenacházíme mnohá znepokojení nad naší současností ve sdělení: //memento stoupání kamsi//vůli na uzdě//. Zajisté nikoli náhodně až varovně zvedající svá křídla verše z básně Do spánku: //ví, že se ráno probudí//doopravdy ví?// Což v jejím podání není obnošené klišé, nelze pominout nezakrytý dvojsmysl se širokou platností.

Čtenář, který listuje stránkami knih Anny Brikciusové, platí to nejen o sbírce Ztichly mraky, neotáčí mechanicky stránku za stránkou, někde čte někdykrát, jako když obrací dobré sousto, vrací se, nachází vztahy a souvislosti, rozpory a protiklady. Veškeré mraky okolo tichnou, neboť s poezií někdy přilétá hřejivý pocit souznění s autorskými záměry, také však podvědomá pokora, jako kdyby vnímal urputnost jemné vstřícnosti, //něžné šátky nejdražšího hedvábí//.

Brikciusová se nesnaží psát arogantně laděnou „velkou literaturu,“ neuniká ani do imunní nesrozumitelné abstrakce s goticky klenutými, obtížně srozumitelnými metaforami nebo zmatenými soutoky slov. Tvoří jakési kamínky, nikoli bludné, nýbrž broušené s přesnou cílevědomostí, pro zřetelnou potěchu vlastní a vzájemné ladění na shodnou strunu se čtenáři. Tím je jim její poezie blízká, protatá perspektivním paprskem dalších tvůrčích podnětů.

Den D

IVO FENCL

Devadesátí let by se letos dožil historik **Stephen Ambrose** (1936–2002). Jota přišla v květnu s druhým vydáním jeho bestselleru *Den D*.

„Zmaření nepřátelského vylodění je jediný rozhodující faktor vedení války a jediný faktor rozhodující o jejím výsledku,“ vyjádřil se Hitler před vyloděním Spojenců v Normandii, ke kterému došlo 6. června 1944, a stejná Führerova slova jsou mottem Ambrosova spisu, připouštějícího nás jako užaslé svědky nejenom na pláži Utah, Gold, Omaha a Sword.

„Historie válek nezná srovnatelný podnik co do šíře koncepce, velikosti měřítka a mistrovství provedení,“ minil Stalin: od prvního českého vydání publikace uteklo dvacet let, a když jsem sledoval Spielbergovo *Zachraňte vojína Ryana*, zahrnující úvodní sekvenci vylodění, napadlo mě, že sice nebude šance akt působivěji zfilmovat, ale fakta v dostatečnějších počtech odlovím z některé dobré non fiction. Tu nejlepší Ambrosovu si lze půjčit v knihovně, nicméně jsem pojem *DEN D* zkusmo vyťukal na platformě *Trh knih*. Ou. Kterýsi byznysmen dnešní doby tu nabízí první české vydání za 5000 Kč. Ještě dnes! Roku 1994, kdy kniha prvně vyšla, ji Ambrose připsal **Forrestu Pogueovi** (1912–1996), od jehož smrti letos uplyne třicet let.

Pogue byl první dějepisec *Dne D* a už 6. 6. 1944 začal shromažďovat ústní výpovědi. Sloužil jako seržant v týmu armádních historiků a vytvořili *Zelenou knihu*. Roku 1954 publikoval její předposlední svazek, vycházející z jeho rozhovorů s Montgomerym a Eisenhowerem, a pro Eisenhowera posléze pracoval (snad až příliš oddaně) Stephen Ambrose.

„Tři desetiletí mi doktor Pogue ve štědré míře poskytoval čas a moudré rady,“ ví. „Byl učitel. A opora za dlouhých výletů do Normandie a na další evropská bojiště, ty výlety jsme podnikli osmkrát. Vedle mě Pogue vchoval celou generaci historiků a zůstává první a nejlepší.“

Vedle toho byl Ambrose (jak přizná) stimulován dílem irského novináře **Cornelia Ryana** (1929–1974) *Nejdelší den* (1959), ale jak rozkryl, není stoprocentně pravdivé. Sám Churchill se o vylodění v Normandii vyjádřil jako o „nejobtížnější a nejsložitější operaci, co kdy proběhla“, ale deklarace nic nemění na postřehu spisovatele Josepha Hellera „nic se nedaří podle plánu“ – i při dobytí Normandie ten postřeh platil a původní plán bylo nutné místy překopat až během akce, kdy se okolo sypali mrtví.

Univerzita v New Orleans a tamní Eisenhowerovo centrum poskytl Stephenu Ambrosovi v hojném počtu svědecké záznamy a uvědomme si, že to nemůže být závěj bez konce. Jde o tisíc tři sta osmdesát výpovědí a na každé se stavět nedá. I tak představovaly nejrozsáhlejší sbírku autentických vzpomínek ve vztahu k jediné bitvě, a mezi vypovídajícími zřejmě absentuje pouze Pánbůh.

Ambrose pochopitelně nelíčí jen klíčové hodiny, ale svoji působivě napsanou výpověď o síle odvahy začíná plánováním a při-

JURSKÁ PARODIE. Železná socha stojí na druhém nádvoří hradu Helfštýn v Týně nad Bečvou v okrese Přerov. Dílo v roce 1994 v rámci tzv. Kovářského fóra vykovali Karel Bureš a Petr Kadavý.

FOTO: Ivo HAVLÍK

pravami a výcvikem a soustředováním a líčením instruktáží a nalodování. Popisuje vzdušný výsadek a bombardování Normandie, plavbu přes Lamanšský průliv i předběžné ostřelování Francie z moře. A fatální peklo při vstupu na pláž i to, co následovalo. Bože, *my jsme to dokázali*, jmenuje se předposlední, třicátá první kapitola.

Někdo věci umí podat. Asi víte, že je Ambrose i autor bestselleru *Bratrstvo neohrožených* (1992, česky 2002), předlohy známého televizního seriálu, a kniha z prostředí Divokého západu *Dlouhá železná stuha* (2000, česky 2003) o budování Pacific Railroad vás patrně zaháčkne x-krát spolehlivěji než sto padesát nejčtivějších westernů Louise L'Amoura. I když... Recenzenti hledají a holedbali se, že vyhmátli „asi šedesát nesprávných tvrzení a vymyšlených citací“.

Já tomu věřím, ale i tak objevili pouhé špendlíky uvnitř nejživnějšího giga-stohu. Ambrose navíc napsal i jeden román pro mládež a spousty dalších historických prací včetně knížky *Šílený kuň a Custer*, což jsou *Paralelní životy dvou amerických bojovníků* (1975). Ale největší úspěch sklídl životopis amerického národního hrdiny a cestovatele Meriwethera Lewise (1996).

Celkem vzato se sotva kdy našel historik, který by oslovil víc čtenářů než věci oddaný Stephen Ambrose. I u Spielbergova filmu o Ryanovi byl konzultantem a na *Band of Brothers* (2001) se podílel jako výkonný producent.

Zemřel bohužel už v šestašedesátí. Jako dlouhodobému kuřákovu byla v dubnu 2002 diagnostikována rakovina plic, které po několika měsících podlehl.

Stephen Edward Ambrose: Den D 6. 6. 1944. Vrcholná bitva druhé světové války. Překlad Jan Kozák. Nakladatelství Jota. Brno 2026. 664 stran a 32 stran obrazových příloh.

JAK (NE) PSAT POVÍDKU

FRANTIŠEK UHER

Traduje se, že povídka je nejobtížnější literární útvar. Pravil to kdosi moudrý a zkušený, po něm to opakovali méně moudří a zkušenější. Moudrých a zkušených bychom měli dbát, třebaže se to v současnosti nenosí, lákavější je děravý frak populismu. Jenže ono to jednomu nedá. Také proto, že jiný moudrý člověk prohlásil, že napsat povídku skutečně není žádná legrace. Ostatně, udělat cokoli jiného také nebývá zrovna k popukání, pokud se jedná o poctivé a prospěšné dílo.

Nejtěžší je začít. To ovšem platí o čemkoli. O stavbě mostu, opravě vodovodu, vysazení stromu, umytí nádobí nebo sebe samého. O každé lidské činnosti. Když si nevíte rady se začátkem, přemýšlíte „jak do toho“, začnete o počasí. Vždycky je nějak. Nikoho se nedotknete, za počasí nikdo nemůže. Přiměřeně počasí vypadá krajina, město, lidé.

Druhou možností je dbát letitého přísloví „in medias res“. Tedy jít rovnou jádru věci. V tom směru dobře poslouží dialog. Nejlépe ostřejší, mírně peprný. Také lze začít invektivou. Narážkou na neoblíbeného člověka, samozřejmě nejmenovaného. Tady však pozor, můžete narazit. Povídku dostane do ruky konkrétní člověk, jehož konexe neznáte, nevíte, zda není sympatizantem, vzdáleným příbuzným, vyznavačem stejného sportu či chovatelem stejné psí rasy. Proto alternativu s invektivou doporučuji jenom těm otrlejší.

Další možností je vecpat do úvodní věty ženu. Nejraději mladou a krásnou. Bez ostychu ji obdařte jistou mírou prostopášnosti, s neřestmi však zacházejte nadmíru obezřetně. Čtenáře/čtenářku upoutá cudný náznak nemravného počínání, potvrdí ideu o stávajících špatných mravech. Jako by kdykoli v minulosti převládaly jiné! Takový postup umožňuje rozvinutí námětu do šíře, proti níž je Mississippi bystřinkou v lukách. Případně zkuste text sevřít a zúžit tak, aby mu byla těsná i klíčová dírka.

Tradičním zvykem je komponovat děj tak, aby stránka tvořila jednu rozvinutou větu. V té se nevyzná ani mazaný lišák, neskrblí chválou, aby si neuřízl kšandu, kdyby text pochválila celebrita, hovící si na piedestalu. Taktéž je vhodné včlenit značný počet cizích slov a archaických výrazů. Čtenáře napadne, že autor je sice blbec, ale vzdělaný.

Se závěrem si nedělejte starosti. Můžete zůstat u náznaku, otevřeném jako vrata do stodoly. Nesmírně důležitá je interpunkce. Jelikož autoři ovládají gra-

matiku pouze ojediněle, doporučuje se používání interpunkčních znamének v omezené míře, pokud možno vůbec. Vyhněte se invektivám a ostudě.

Povídku, kterou pokládáte za hoto-vou, nechte uležet, dozrát. Za pár dní se k ní vraťte a škrtejte. (Třeba sirkou...) Může však být, že zůstanou jen ta cizí slova, protože jejich význam dobře neznáte. Povídka zeštíhlí a vy, jako každý člověk s vrozeným sklonem k pohodlnosti, stvoříte z ní vtip. Nemusí být původní, stačí dostatečně hloupý. Stane se, že nebudete spokojeni ani s tím vtipem, bude se vám zdát upovídaný. Zase neváhejte a škrtejte! Vznikne aforismus. Kvalitní aforismus vydá za celý román. Stává se, že nastane hektická situace a z nejasného popudu převedete povídku do nejistého močálu poezie. Pozor, tvořte maximálně čtyřverší, v úspěšné době nikdo nevydrží číst chmurnou baladu či tklivou romanci.

Na závěr – jak jinak – ještě drobnou radu. Nenechte se odradit, když nenajdete pochopení a uznání hned, málokdy se pozná pravá perla napoprvé. Vydavatelé bývají zaujatí, publikují svoje kamarády, kteří sedí v podobném literárním prostředí a patřičně oplácejí.

Nezapomínejte, že tajným a převážně absolutně nesplnitelným přáním každého recenzenta je stát se úspěšným autorem! Ve výhodě jsou pražští tvůrci, mohou otravovat s rutinní pravidelností, až dosáhnou svého a dají pokoj. Aspoň na krátký čas. Přes všechny potíže se nenechte odradit a pusťte se do další povídky. Možná z ní vykvete román.

I takové osmé divy světa se přihodily! Vždyť celý svět čeká na nového Hemingwaye, na nového Préverta, na nového Shakespeara. Nebo na nového Vančuru, Čapka či Haška, abychom neopomíjeli širé rodné lány. V současnosti jsou hrubě rozorané, dobré setby pramálo, o sklizni raději nemluvit. Budme však objektivní a ohlédněme se. Vždy byli současnými tvůrcům dávání za vzor ti na věčnost odšedší. Někoho

snad napadne, proč se zabýváme takovou odlehlou oblastí lidského konání. Jenže pozor, zásady se dají aplikovat na všechny oblasti života. Svět čeká také na nové Archimédy, na nové Einsteiny, na nové Chapliny, na nové van Goghy a Čajkovské, na nové Josefy Nováky. Že nevíte, o kom je řeč? O docela obyčejném člověku, který má zlaté, protože šikovné ruce. Když vám naklepe kosu nebo opraví sekačku, můžete se spolehnout, že v pohodě posekáte.

K. H. BORODUBSKÝ

Poslední sbohem?

Válka je, zdá se, na spadnutí.
Ubohá Evropo, kdo tě nutí
krvácet zas za cizí zájmy?
My máme dost problémů s nájmý!

Kapitál si už staví bunkry
a věří, že v nich přežije.
A co my? Zas konzervy z UNRY?
Což takhle dát vám ádíjé?

Hezký den a pevnou naději!

Pan generál Koudelka
není žádná Popelka!
Tomu slouží bistébáci,
co jsou ve dne v noci v práci.

Ten zatočí s dezoláty
i s ruskými špiony
a až z něho bude svatý,
posvětí i bitcoiny!

FOTO: NO HAVLÍK

Kreativní hodina

„Můžeš mi laskavě prozradit...“

Nemůžu! Mé čínské nudle krásně nabobtnaly a provoněly celou sborovnu. Máš smůlu. Na tuhle chvíli se těším od rána a nenechám si ji zkazit.

Rudě nalakovaný nehet píchne jak nesmlouvavá šipka mezi písmena. „Vidíš – pořád stejná chyba.“

Vtáhnu do sebe božsky ochucené nudle. „Co jako?“ Vidím jen znaky. Nicneřikající moře znaků.

I ona drmolí něco o moři. Město, moře... Jo, už si vzpomínám! 3.B měla ten den probírat vzory středního rodu.

„Nejsem češtinář“, odbydu kolegyni, „já tam jen suploval.“

Že bych střelil v zápalu hry vlastní branku? Nejsem si ničeho vědom, ta hodina proběhla ukázkově.

Napsal jsem na tabuli všechny vzory a ke každému jim něco pověděl. Je vědecky dokázáno, že emoce podporují paměť. Proto jsem je s radostí viřil.

„To MĚSTO, děti, se jmenovalo Gallway“, pronesl jsem tajuplně. A už byla třída moje!

„Přiletěl jsem tam, abych se naučil, jak vám vpravit do hlavy angličtinu. Ano, i pan učitel musí občas sedět v lavici a psát úkoly. Ani on nespádl z nebe vševědoucí.“ I když si to některé kolegyně myslí. Pochopitelně o sobě.

„Bylo to úžasný město, vlastně spíš městečko, protože jste ho mohli přejít pěšky. Akorát vás trochu bolely nohy. Třeba když jsem se vydal přes záliv do vzdálené čtvrti. Ten záliv byl černý a mrtvý a vedl nad ním viadukt pro vlaky i pěši. Měl jsem namířeno do Merlinova lesa. Víte, kdo byl Merlin?“

V posvátném tichu se zatřepetá jediná ručička. „Byl to čaroděj.“

„Správně, ale vraťme se k městu. Pamatujete si, jak se jmenovalo?“

„Golvej!“ vykřikne třída sborem.

Napišu na tabuli GALLWAY, aby si uvědomily souvislost zvuků s písmeny. Za dva roky je dostanu na angličtinu, tak je dobrý si připravit půdu.

„V městečku Gallway toho bylo k vidění ještě spousta. Na jednom domě tam například visela klec. Hádejte, co v ní bylo?“

„Papoušek!“ – „Andulka!“ – „Kanárek...?“

„Samá voda. V té kleci žila ryba!“

„Jak to?“ oponují děti. „V kleci přece nemůže být voda. Vytekla by.“

„Máte pravdu, ale ta ryba tam přece byla. Vídal jsem ji každý den cestou do školy. Pod ní dospával ve výklenku před obchodem tulák. Na sněhobílém povlečení se půvabně vyjímal jeho profil a bezvládná snědá paže. Vody kanálů se hrnuly do moře a nad nimi pokřikovala hejna racků.“

Děti se začaly dohadovat, jak je možné, že tuláka nikdo nevyhnal a splašky z kanálu, že tekly do moře.

Vysvětlil jsem, že tuláci nikomu nevadí, protože opustí vchod do krámu před otvíračkou. A slovo kanál, že má v češtině dvojí význam.

„Mimochodem ty druhé kanály v tom městě nebyly vůbec ošklivé ani obyčejné. Jejich železné poklopy zdobil kovaný emblém trojlístku.“

Děti koukají s otevřenou pusou. „A nebyl to spíš čtyřlístek?“ Jedna holčička pochybovala, že jsem počítal dobře. Ty lístky byly určitě čtyři! Ale všichni se shodli, že by se do takového městečka chtěli podívat.

„Leží na ostrově na břehu moře“, pokračoval jsem. Rozhlédnu se po mapě a ukážu bod. „Ostrovu se říká smaragdový a MOŘE se jmenuje... Ale to nechme nakonec. Nyní přejdeme ke kuřeti.“

KUŘE jsme mívali k jídlu skoro obden. Jednoduše proto, aby si paní bytná nemusela pamatovat, kdo nejlíhovější a kdo by se nedotkl vepřového. Spolu se mnou bydlelo totiž v domě několik cizinců, kteří měli odlišné stravovací návyky.“

Dvě mladičké muslimky pocházely z Afghánistánu. Rodnou vlast si sotva pamatovaly, jako malé se přestěhovaly s rodinami do Vídně. Teď je rodiče vyslali do světa, aby se naučily anglicky. Přes den studovaly a večer se celé vyšňořené vydávaly do městečka mezi své vrstevníky. Do devíti hodin musely být zpátky. Bytná měla svá pravidla a na nich trvala. Jednou se zpozdlily a bylo zle.

„Proč nám nevěří?“ stěžovaly si. „Chceme se jen bavit jako ostatní. Máme svého boha, své zásady, které neporušíme.“

Vysvětluju, že jde jen o jejich bezpečí. „Ne každý má čisté úmysly.“

Například bytná. Fifleny a k tomu muslimky – já jim dám závalu! Pěkně jim to mládí osladím.

Kolik času a úsilí musela stát příprava na večer. Rty obou dívek rudě plály, jejich oči stínily umělé řasy a celý obraz lemovaly pracně modelované účesy. Dlouhé sukně splývaly ke kotníkům, ale náhodně rozevřený rozparek bral mužům dech. Tady se nechodí na večírky v džínách jako na kontinentu. Proč by zůstávaly pozadu? Ať celý svět vidí, jak jsme krásné! Hodiny ale rychle běží a hvězdy večera zhasnou, sotva zazářily. Devět hodin je nespravedlivě brzy, nemyslíte? Celá nádhra skončí na odličovacích tampónech, kterých je v koupelně plný koš. Jaká marnost... Jen barevné nehtíky přetrvávají do příštího rána. Lesknou se u snídaňového stolu jako lentilky, zatímco tvářičky děvčat jsou pobledlé a ukřivdělé.

Můj soused, indický programátor, měl zato plnou volnost. Bohužel ji nevyužíval. Za stěnou znělo večer co večer veselé brebentění v jeho rodné řeči. Rušilo mě ve studiu a nutilo přemýšlet, o čem celé hodiny mluví a s kým.

Všichni jsme se scházeli v jídelně, kde jsme svorně obírali svá pečená, dušená či grilovaná kuřata.

„Od té doby se kuřeti na talíři vyhýbám. Co vy?“

Děti mi o překot svěřují, jak připravuje kuře jejich maminka, tatínek nebo babička. „Mňam!“

A jede se dál.

„STAVENÍ, v němž jsem pobýval, se nijak nelišilo od těch sousedních. Byly to moderní jednopatrové domky s garáží a malou předzahrádkou. Ze svého okna jsem viděl dvorek se sušákem na prádlo a zahradním nábytkem, stejně vybavený sousední dvorek a střechy dalších domků.“

Stará zástavba byla zajímavější. Domky tu vypadaly jako zmenšené paláce s honosně zdobeným vchodem. Na kamenných sloupcích sedělo poupě nebo koule a vstupní dveře byly zapadlé v tajuplném loubí. Podél oken a balkónku se vinuly symetrické dekorace. Ty domky byly natřené různými barvami a lišily se v detailech – ani dva nebyly stejné.

Nejvíce se mi líbila opuštěná vila na výpadovce. Branka do zahrady bývala pootevřená, jako by tudy právě někdo prošel. Jednou jsem do ní zkusmo strčil. Zarostlá pěšina mě dovedla k domu, na jehož prahu hodovalo z misek několik koček a mořský racek. Můj příchod je vyrušil. Racek se s výkřikem vznesl a zmizel mi nad hlavou, kočky se tiše rozprchly. Jedna vklouzla rozbitým okénkem do domu a odtamtud mě pozorovala. Spolu s ní možná i někdo jiný... Ten, kdo tu pravidelně doplňuje misky, hraje na rozladěný klavír v přízemí a oprašuje andělíčky v ok-

nech. Teď čeká za záclonou, až odejdu. Nebo až vstoupím do domu...? Jenže bylo zamčeno, a tak jsem se vytratil, aby mohla hostina pokračovat.“

Děti jsou zklamané, ale nic naplat, ještě máme před sebou poslední vzor.

„Moře!“ vykřiknou děti.

„Ano, přeskočili jsme ho, protože v našem příběhu patří na konec.“

Pražské ulice připomínaly to léto rozpálenou pánev. Plovárny přetékal zpocenými těly a tady se proháněl vítr po prázdných plážích. Běžím s ním o závod, abych se trochu zahřál. Vyplašení stehlíci vzletnou z kaluže a rozfrknou se do stran. Odliv po sobě zanechal černý pruh. Kameny obalené chaluhami jsou slizké a jistě budou klouzat. Abych si ušetřil dlouhou cestu a případný pád, odložím věci co nejbliž k vodě. Ale zas ne tolik, aby na ně dosáhla delší vlna. Ten den moře našťastí nijak dramaticky nebouřilo, jeho jazyky byly táhlé a vlezlé.

Brodím se dlouhou mělčinou, vítr se do mě opírá a kluzké dno mi podráždí nohy. Co to tu předvádíš za akrobacii? ptá se MOŘE. Vzdej se nohou a půjde to líp. Spustím se tedy do vody a proplétám se mezi kameny jako ryba. To jsem ještě netušil, čeho všeho se budu muset vzdát...

Krauloval jsem daleko od břehu, od běžců, co lámou rekordy na pobřežních cestách, od domku, kde na mě čeká obvyklá porce kuřete, i od jiného, mnohem vzdálenějšího, kam se vždycky vrátím, i kdybych utek sebedál. Teď jsem byl sám s mořem a vše ostatní se zdálo neskutečné.

Když jsem měl pocit, že to pro dnešek stačilo, že jsme si s mořem všechno pověděli, otočil jsem se k návratu. Daleko na břehu se červenala moje větrovka. Z odstupu se mi zdálo, že jsem mohl být opatrnější a umístit věci přece jen dál od vody. Snad se ta vzdálenost jeví odsud kratší, utěšuju se. Náhodných pobertů jsem se nebál. Neměl jsem u sebe nic cenného, můj starý mobil by kromě sběratele nikoho nenadchnul. Tahle třináctiletá tlačítková Nokie byla otlučená, ale já bych ji nevyměnil za sebestyčtější mobil.

Nevěřící smích. Třináct let a tlačítka? Ani babička nemá tak předpotopní mobil.

„Nikdo takovej neměl. Proto jsem na něj byl pyšnej a nikdy bych se ho dobrovolně nezřek.“

Břeh byl opuštěný, široko daleko ani živáčka. Drobné vlnky se teď skoro dotýkaly rukávu mé větrovky a černý pás mokřích kamenů se zúžil na tenký proužek. Příliv mě hnál ke břehu. Pokrytecky mi přilepšoval, protože věděl, že ten závod beztak nemůžu vyhrát.

Nemusel jsem jít ani krůček bosky. Mé boty čekaly celé zmáče-

né na rozhraní vody a souše. Čert je vem, hlavně zachránit mobil. Když jsem ho vylovil z mokré kapsy, displej byl slepý a zevnitř zlověstně praskalo. Zkrat za zkratem ničil krajinu plošných spojů jako válka obydlenou zem. Rychle jsem ho rozebral a vyklepl do dlaně vlhkou baterku. Jiskření ustalo. Připadal jsem si jako bych dorazil k těžce nemocnému. Můj zásah zastavil smrtelnou křeč, ne však ve prospěch života...

„Domů jsem přiběhl zmáčený, v dlaních torza milované Nokie. Bytná spráskla ruce a hned ze mě stahovala mokrou bundu. Nejradši by mě nacpala do sušičky celého. Osazenstvo penzionu se seběhlo s dobrými radami.“

Poslechl jsem Inda a umístil části mobilu do misky se solí, která, jak známo, nasává vlhkost.“

Všímáte si, jak plním mezi-předmětové vztahy? Kromě zeměpisu ještě chemie...

Děti nedutaly.

„Dlouho jsem se neodvážil složit mobil dohromady. Dával jsem mu šanci, aby se zotavil, třebaže nejistota byla trýznivá.“

Naprosto mě chápaly. Když jim rodiče zabaví mobil, nastane prázdný neutěšený čas, očekávání upnuté k bodu, kdy trest vyprší.

„Ale vy jste si mohl koupit nový.“ Pan učitel je přece dospělý, má peníze a může s nima nakládat podle svého.

„To jsem taky nakonec udělal,“ pronese učitel melancholicky, vyloví z kapsy telefon a zadívá se na rozlehlý černý displej nového Apple. Srovnává, jako srovnává muž současnou partnerku s tou, která ho odmítla milovat. Pro přílišnou lehkomyšlnost nejspíš. To už je jedno. Vyhaslou lásku ne-

oživíš stejně jako namočený mobil. Ještě po pěti měsících se mi o něm zdává. Jeho displej na mě důvěrně bliká a volá mě známá znělka. Ráno jdu rozechvěle ke skříni, kde ho uchovávám jako svátost. Dlouze stisknu boční tlačítko – co kdyby... Jako když sledujete slosování, poté, co jste z nerozumu vsadili šílenou sumu. Zklamání, prázdnota, přistání na zemi, kde se záznaky nedějí.

Mezi žáky se rozpoutala debata o značkách mobilů a jejich přednostech. Než jsem stačil ověřit, že látku pochopili, zazvonilo. Přesto jsem odcházel s pocitem dobře odvedené práce. S výjimkou ukončení hodiny jsem splnil a překonal všechny zásady správné výuky. Jan Amos by jásal.

Ne však jejich třídní.

„Město, moře, kuře – MOBIL! Celou hodinu jim tu pitomost vytloukám z hlavy.“

Dojeda jsem a můj organismus opanovalo příjemné zasycení. Všechno mi bylo jedno, i to, že můj tvůrčí přístup nikdo neoceňil.

„Taková je doba,“ pokrčím rameny. „Pořád ho ždímají v ruce a visí na něm očima. Mají ho v podvědomí, tak se nediv, že se vloudí i tam, kde nemá co dělat.“

Příště jim pustím prezentaci a hotovo. Jen opisujte, dětičky, já si mezitím opravím písemky. A bude pokoj.

Ilustrační foto: Ivo HAVLÍK

V galerii

STANISLAV ZEMAN

„Tatínku, kde to jsme?“ zajímal se malý chlapec na dovolené s rodiči v Itálii, když navštívili ve Florencii Uffizi.

„V moc slavné galerii,“ odpověděl otec.

„Co je to galerie?“ zeptal se chlapec.

„Velký dům, ve kterém jsou samé obrazy,“ vysvětlil otec, zjevně spokojen, že syna v předškolním věku zaujalo také něco jiného než hry na počítači.

„Proč?“ vzápětí následovala další otázka.

„Aby si je lidé mohli prohlédnout a potěšit se jimi,“ pokračoval otec.

Vysvětlení chlapce uspokojilo, ale jen na chvíli:

„Tatínku, kdo je na tomhle obrázku?“

„Nějaká paní.“

„Jaká paní?“

„Venuše,“ řekl otec a zalistoval v katalogu, aby se ujistil, má-li pravdu.

„Kdo je to?“

„Bohyně.“

„Co je to bohyně?“ nerozuměl chlapec.

„To je taková kouzelná víla, jak ji znáš z pohádek,“ pomohl si otec s přirovnáním.

„Proč je namalovaná?“

„Abychom viděli, jak je krásná.“

„A proč nemá šaty?“

Otec se zarazil, ale rychle našel od-

SADSKÁ PŘED 200 LETY. Zajímavý obraz visí v muzeu města Sádská v okrese Nymburk. Místní malíř František Krátký zobrazil tvář městečka z počátku 19. století. Vystihl, že Sádská je kopec v Polabské nížině, na jehož vrcholu stojí románský kostel sv. Apolináře z let 1117-1118.

pověď:

„Protože jí to bez šatů víc sluší,“ sotva znatelně se pousmál a pohlédl na manželku, která se na oko zamračila.

„A kdo ji namaloval?“ chtěl vědět chlapec.

„Jeden hodně známý malíř, co už nežije, Botticelli se jmenoval,“ upřesnil otec a znovu zalistoval v katalogu.

Chlapec se odmlčel a poslušně s rodiči postupoval od obrazu k obrazu. Přitom si představoval, že až se vrátí do školky, namaluje svou nejlepší kamarádku, která se mu tam ze všech holčiček nejvíce líbí, bez šatů. Tak, jak ji někdy vidí v šatně se převlékat, když si pro ni odpoledne do školky přijde babička, aby ji odvedla domů.

BOHUMILA SARNOVÁ

Červen

Vzdouvající se sukně luk
jsou jako moře které láká
ponořit se do jejich vln
a čekat tiše na čmeláka
jenž bzukotem svým obdaří
rozkvétající kopretiny.
A vzduchem víří vůně lip
s tím známým
puncem domoviny.

KÝHO VÝRA

Šlape to s výjimkami

V komunálních volbách jsem fandou architekta Martina Starka. Neznáte? Tak ho poznáte. Kolik mi dal? Nic. Tohle není reklama, spíš opak. Osobně jej neznám a má koneckonců trošku jiné preference, znám ale svou zem a líbí se mi, že to šlape. S výjimkou pošt, školství, zubařů, zbytečně zavíraných dolů (zase je otevřou, ale kdy?), zlatého pokladu (je-li nějaký), armády (vsutku bojeschopnou nemáme), výroby léků, řádnějších obchodních vazeb se světem, dostupnosti zaplatitelného bydlení, podnikových rekreací (nejsou), rekreačních středisek, zemědělství jako takového, námořní plavby (bývalo), mezilidských vztahů, morálky, víry v zákon a justici, dopravní obslužnosti venkova, aerolinek, novomanželských půjček (co to je, že?), skutečné kultury, cti a národní hrdosti.

IVO FENCL

Literatura • Umění • Kultura

Týdeník Unie českých spisovatelů, z. s., 12. ročník (Kmen 39. ročník). Vychází jako příloha týdeníku NAŠE PRAVDA. Zakladatel Karel Šys. Vedoucí redaktor Ivo Havlík. Redakční rada: Ivana Blahutová, Michal Černík, Michael Doubek, Pavol Janík, Alexej Mikulášek, Michal Polický, Radovan Rybák. Grafická úprava Studio FUTURA. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Kontaktní adresa: Politických vězňů 9, 110 00 Praha 1.

Vyšlo 25. června 2026
luk@futura.cz